

Лінгвастылістычныя
асаблівасці перакладаў
французскай прозы
рамантызму

Навуковы кіраўнік Квачак Г.В.
Дакладчык Дзенісюк С.А.

Актуальнасць тэмы

Французская проза рамантызму, у адрозненне ад паэзіі гэтага ж напрамку, перакладалася праз даволі вялікі час пасля яе напісання – ёсць сэнс казаць пра праст прасто прасто рава-часавы разрыў паміж стварэннем твору і ўспрыманнем чытачом яго перакладу.

МЭТЫ

- ❖ Высветліць лінгвастылістычныя асаблівасці перакладаў аднаго і таго ж французскага твору;
- ❖ даведацца, чым абумоўлены лінгвастылістычныя асаблівасці перакладаў XIX і XX стст.

ЗАДАЧЫ

- ❖ Высветліць навуковыя прынцыпы мастацкага перакладу;
- ❖ даведацца пра фактары, што ўплываюць на якасць перакладу;
- ❖ прааналізаваць пераклады “Катэдры Парыжскай Божай Маці” В.Гюго і “Сповідзі сына стагоддзя” А.деМюсэ на расейскую мову.

АБ'ЕКТ

Лінгва-
стылістычныя
асаблівасці розных
у
часавым і
прасторавым
сэнсе перакладаў.

ПРАДМЕТ

Пераклады
на расейскую мову
“Катэдры Парыжскай
Божай Маці” В.Гюго і
“Споведзі сына
стагоддзя” А.деМюсэ
як найбольш
прадстаўнічых твораў
прозы французскага
рамантызму.

Навуковая навізна і актуальнасць

Упершыню лінгвастылістычны
аналіз перакладаў праводзіцца не
толькі ў сінхранічным, але і ў
дыяхранічным разрэзе.

-
- *“Пераклад – гэта абавязак мовы і магчымасць яе існавання”.*
  - *“Калі энтузіазм не з’яўляецца станам душы пісьменніка, ён павінны стаць станам душы перакладчыка”.*

Густаў Руд

*“Перакладчык перакладае не тэкст, а
адно з яго значэнняў”.*

**Канцэпцыя перакладу
(=перакладчыцкая задума) –**
апазнанне і выдзяленне адно са значэнняў
тэкста, якое будзе перадавацца
пры перакладзе.

Магчымыя перакладчыцкія задумы (паводле Б.Хохела):

- ❑ Перадаць першапачатковае значэнне твору.
Перакладны тэкст успрымаецца чытачом як “**наш і новы**”;
- ❑ Перадаць пазнейшае значэнне тэкста ў тым асяроддзі, ў якім ён быў створаны; “**наш і стары**”;
- ❑ Перадаць значэнне тэкста ў іншым культурным асяроддзі; “**чужы і новы**”;
- ❑ Перадаць пазнейшае значэнне тэкста ў іншым культурным асяроддзі; “**чужы і стары**”.

Арыгіналы і пераклады

V.HUGO

«*NÔTRE-DAME DE PARIS*» (1861
Г.ВЫД.)

- ❑ Пераклад Е.І. Канрадзі (1887 г.);
- ❑ Пераклад выдавецтва І.Сыціна (1903 г.);
- ❑ Пераклад Н.Когана (1984 г.).

A.DE MUSSET

«*CONFESSION DE L'ENFANT DU SIÈCLE*» (1845 Г.ВЫД.)

- ❑ Пераклад выдавецтва (1870 г.);
- ❑ Пераклад Д.Ліўшыц, Л.Ксанінай (1953 г.).

V.Hugo

«Un maladroit ami»

Пер. Е.Конради

«Плохая услуга»

(изд. 1870)

[51, с.321]

Пер. Н.Коган

«Медвежья услуга»

(изд. 1984)

[53, с.381]

Tout en laissant flotter dans cet horison de brume et de nuit son unique regard, le sonneur sentait au dedans de lui-même une inexprimable inquiétude.

Нашъ звонарь, обводя своимъ единственнымъ глазомъ эту панораму, **окутанную ночью мглою**, чувствовалъ в душѣ какую-то невыразимую тревогу.

Окидывая внимательнымъ взглядомъ этот **туманный ночной горизонт**, Квазимодо ощущал в душе какую-то необъяснимую тревогу.

Depuis plusieurs jours il était sur ses gardes.

За послѣдніе дни онъ жилъ **постоянно** на-сторожѣ.

Уже несколько дней он был настороже.

Il voyait sans cesse rôder autour de l'église des hommes à mine sinistre qui ne quittaient pas des yeux l'asile de la jeune fille.

Онъ заметилъ, что вокругъ церкви то и дѣло бродятъ **какія-то личности**, **наружность которыхъ не предвѣщала ничего добраго**, и посматриваютъ на окно той кельи, гдѣ нашла себѣ убѣжище Эсмеральда.

Он заметил, что вокруг собора непрерывно сновали **люди зловещего вида**, не спускавшие глаз с убежища молодой девушки.

<p>V.Hugo, «Grès et cristal», livre 9, chapitre 4</p>	<p>Пер. изд-ва Сытина (изд. 1903), «Песчаникъ и кристаллъ» [52, с.103-104]</p>	<p>Пер. Н.Коган (изд.1984), «Глина и хрусталь» [53, с.345]</p>
<p>C'était le seul lien, le seul rapport, la seule communication qui lui restait avec les hommes, avec les vivants.</p>	<p>Онъ былъ единственнымъ звеномъ между ею и живыми людьми.</p>	<p>Он был единственным звеном, единственной оставшейся у нее связью, единственным средством общения с людьми, со всем живым.</p>
<p>Souvent elle se reprochait de ne pas avoir une reconnaissance qui fermât les yeux; mais <i>décidément</i> elle ne pouvait s'accoutumer au pauvre sonneur.</p>	<p>Она часто упрекала себя въ неблагодарности, но не могла привыкнуть къ бѣдному звонарю.</p>	<p>Часто она упрекала себя в том, что не испытывает к нему той благодарности, которая заставила бы ее <u>взглянуть на него другими глазами</u>, но она решительно не могла привыкнуть к бедному звонарю.</p>

de Musset,
partie 4,
chapitre 11

Пер. неизв.
(изд.1870)
[54, с.111]

Пер. Лившиц, Ксанина
(изд.1953)
[55, с. 215]

J'étais couché sur le sofa; je **sentais tomber et se détacher de moi une mauvaise heure de ma vie passée**, à chaque mot qu'elle disait.

Я лежалъ на кушеткѣ и **чувствовалъ какъ при каждомъ ея словѣ исчезало во мнѣ воспоминаніе о дурныхъ минутахъ моей прошлой жизни.**

Я лежал на кушетке; я **чувствовал, как при каждом ее слове одна за другой удаляются и исчезают дурные минуты моей прошлой жизни.**

Je regardais l'astre de l'amour se lever sur mon champ, et il me semblait que j'étais comme *un arbre plein de sève* qui secoue au vent ses feuilles sèches pour se revêtir **d'une verdure nouvelle.**

Я смотрелъ какъ всходила звезда любви на моемъ горизонтѣ и мнѣ казалось, что я былъ *деревомъ полнымъ жизни, отряхающим по вѣтру* свои сухіе листья, чтобы покрыться **новой зеленью.**

Звезда любви снова **восходила на моем горизонте**, и мне казалось, что я похожу на *полное жизни дерево*, которое при порыве ветра стряхивает с себя сухие листья, чтобы одеться **свежей зеленью.**

J'aime par-dessus tout la musique sacrée, et ce morceau, qu'elle m'avait déjà chanté, m'avait paru **très-beau**

Я болѣе всего люблю церковную музыку и этотъ отрывокъ, который она уже пѣла мнѣ, показался мнѣ **прекраснымъ.**

Я более всего люблю церковную музыку, и мелодия, которую она уже как-то пела мне, показалась мне **очен**

Вынікі

ПЕРАКЛАДЫ ХІХ СТ.

- Нематывавая камбінацыя гістарызуючага і мадэрнізуючага прынцыпаў на адным узроўні, што сведчыць пра адсутнасць канкрэтнай перакладніцкай задумы.

ПЕРАКЛАДЫ ХХ СТ.

- Прасочваецца яскравая перакладчыцкая задума захаваць часавы разрыў паміж тэкстам арыгіналу і тэкстам перакладу. Дамінаванне гістарызуючага прынцыпу.

Фактары, што ўплывалі на розніцу перакладаў XIX і XX стст(пачатак):

АБ'ЕКТЫЎНЫЯ

- Наяўнасць ці адсутнасць жорстка сфармуляваных прынцыпаў перакладу;
- Узровень літаратурных ведаў ва ўспрымаючым асяроддзі;

СУБ'ЕКТЫЎНЫЯ

- Адэкватнае ўспрыманне перакладчыкам стылю пісьменніка;
- Наяўнасць ці адсутнасць перакладчыцкага рашэння;

Фактары, што ўплывалі на розніцу перакладаў XIX і XX стст(працяг):

АБ'ЕКТЫЎНЫЯ

- Свабода ці несвабода перакладчыка ў выбары магчымай канцэпцыі;
- Ступень нармаванасці літаратурнай мовы, на якую перакладалі.

СУБ'ЕКТЫЎНЫЯ

- Індывідуальны стыль перакладчыка;
- Уплыў французскай мовы на фармаванне расейскай літаратурнай.

Дзякуй за ўвагу!

